

บทที่ 2

การวิเคราะห์การอ้างอิงและการศึกษาและงานวิจัยในคณะเภสัชศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

การอ้างอิง

การอ้างอิง หมายถึง การกล่าวถึงงานอื่นที่ผู้เขียนใช้ประกอบงานของตนโดยลงในรูปของเชิงอรรถท้ายหน้า บรรณานุกรม หรือรายชื่ออ้างอิงท้ายเรื่อง (ประภาวดี สืบสันธิ์ 2524 : 139) การอ้างอิงเป็นสิ่งสำคัญในการเขียนผลงานทางวิชาการ กล่าวคือ เมื่อนักวิชาการนำผลงานของผู้อื่นมาใช้ประโยชน์ในการศึกษาวิจัยของตน ละด้วยจุดมุ่งหมายใดก็ตาม ถือเป็นมารยาทที่จะต้องอ้างอิงผลงานเหล่านั้น ทั้งนี้เพื่อเป็นการประกาศคุณูปการแก่เจ้าของผลงานนั้น (Garfield 1977 : 5) และยังช่วยให้ผู้อ่านทราบแหล่งที่มาของข้อความหรือแนวความคิดนั้น ๆ รวมทั้งสามารถติดตามเอกสารเดิมที่ผู้เขียนอ้างอิงได้สะดวก (Frost 1979 : 400) การอ้างอิงแสดงให้เห็นถึงความสัมพันธ์ระหว่างส่วนหนึ่งหรือทั้งหมดของผลงานที่ได้รับการอ้างอิงกับส่วนหนึ่งหรือทั้งหมดของเอกสารที่อ้างอิงผลงานนั้น (Malin 1968 : 376)

การวิเคราะห์การอ้างอิง

การวิเคราะห์การอ้างอิง เป็นวิธีศึกษาถึงความสัมพันธ์ระหว่างบางส่วนหรือส่วนทั้งหมดของเอกสารที่ถูกอ้างอิงกับบางส่วนหรือส่วนทั้งหมดของเอกสารที่อ้างอิงเอกสารเหล่านั้น นับเป็นวิธีการหนึ่งทางบรรณมิติ (Bibliometrics) (Smith 1981 : 83) ซึ่งเป็นเทคนิคในการศึกษาวิเคราะห์คุณสมบัติ และพฤติกรรมต่าง ๆ ที่เกี่ยวเนื่องกับบันทึกความรู้ในเชิงปริมาณ (สุนทร แก้วลาย 2522 : 80) กล่าวคือ เป็นการศึกษาการอ้างอิงที่ปรากฏในเชิงอรรถ รายการเอกสารอ้างอิง หรือบรรณานุกรมของงานเขียนประเภทต่าง ๆ โดยมีการรวบรวม นับจำนวน วิเคราะห์และตีความเกี่ยวกับเอกสารที่ได้รับการอ้างอิง ซึ่งได้แก่ ชื่อผู้แต่ง ชื่อเรื่อง ขอบเขต เนื้อหา ภาษา สถานที่พิมพ์ ปีที่พิมพ์ โดยอาศัยวิธีการทางสถิติเบื้องต้น เช่น การหาค่าร้อยละ จนถึงสถิติที่มีความซับซ้อนมากขึ้น ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับจุดมุ่งหมายของการวิเคราะห์การอ้างอิงเป็นหลัก (Smith 1981 : 85)

ส่วนการวิเคราะห์การอ้างอิงวารสารนั้น เป็นการนับว่าวารสารชื่อนั้น ๆ ได้รับการอ้างอิงไว้ในสิ่งพิมพ์ต่าง ๆ บ่อยเพียงใด สถิติที่ได้จากการอ้างอิงสามารถนำมาทำรายชื่วารสารหลักได้ โดยจัดลำดับตามความถี่ในการอ้างอิง ซึ่งเป็นประโยชน์ในการเลือกชื่วารสารเฉพาะวิชา (พรรณฉิมพล กุลบุญ : 99)

สำหรับสิ่งพิมพ์ที่จะนำมาใช้ในการวิเคราะห์การอ้างอิงนั้น เจ. ไมเคิล บริตเทน และ โบริช ซี.ไลน์ (Brittain & Line 1973 : 72-78) ได้จำแนกไว้ 5 ประเภทคือ วารสารสาระสังเขปและดรรชนี บรรณานุกรมแห่งชาติและบรรณานุกรมทั่วไป บรรณานุกรมเฉพาะวิชา สิ่งพิมพ์ปฐมภูมิซึ่งเขียนในรูปหนังสือ วารสาร รายงาน วิทยานิพนธ์ และวารสารวิจารณ์ การเลือกสิ่งพิมพ์ที่จะนำมาใช้ในการวิเคราะห์การอ้างอิงย่อมขึ้นอยู่กับจุดมุ่งหมายของการวิเคราะห์

ผลของการวิเคราะห์การอ้างอิงสามารถนำมาปรับใช้ให้เกิดประโยชน์หลายประการ ในทางทฤษฎีและปฏิบัติ กล่าวคือ ทางทฤษฎี จะช่วยให้ผู้ศึกษาทราบถึงโครงสร้างของวรรณกรรมและการใช้วรรณกรรมในสาขาต่าง ๆ ตลอดจนประวัติและพัฒนาการของความรู้ในแต่ละแขนงวิชา ส่วนในทางปฏิบัติสามารถนำผลที่ได้ไปใช้เป็นแนวทางในการปฏิบัติงาน เช่น ในการพัฒนาทรัพยากรของห้องสมุดให้สอดคล้องกับการใช้ ในการคัดเลือกสิ่งพิมพ์ที่มีการใช้มากและใช้น้อย เป็นต้น สำหรับประโยชน์ของการวิเคราะห์การอ้างอิงต่อการดำเนินงานวารสารนั้น ผลที่ได้รับสามารถใช้เป็นข้อมูลเพื่อช่วยในการพิจารณาออกรับและหยุดบอกรับวารสารของห้องสมุดได้ รวมถึงการคัดเลือกและการเก็บเล่มวารสาร (Garfield 1972 : 477) นอกจากนี้ยังสามารถนำมาจัดบริการดรรชนีและสาระสังเขป โดยนำเอาบทความหรือวารสารชื่อที่ได้รับการอ้างอิงมากที่สุดมาจัดทำเพื่อให้บริการแก่ผู้ใช้ห้องสมุดได้อย่างเหมาะสม

พัฒนาการของการวิเคราะห์การอ้างอิง

ปัจจัยที่ทำให้การวิเคราะห์การอ้างอิงมีพัฒนาการอย่างรวดเร็ว คือ การค้นพบเทคนิคและวิธีการวัดผลใหม่ ๆ รวมทั้งการคิดค้นเครื่องมือใหม่ ๆ และการใช้หน่วยสำหรับวิเคราะห์ (Unit of Analysis) ในลักษณะต่าง ๆ ปัจจัยเหล่านี้ทำให้งานวิจัยเกี่ยวกับการวิเคราะห์การอ้างอิงทั้งในสาขาวิชาคำาสตร์ สังคมศาสตร์ และมนุษยศาสตร์ เพิ่มจำนวนอย่างรวดเร็ว

วิธีการที่ง่ายที่สุดในการวิเคราะห์การอ้างอิง คือ การนับจำนวนการอ้างอิงที่ปรากฏในเอกสารที่ต้องการศึกษาภายในระยะเวลาที่กำหนดไว้ นอกจากนั้นพิณลิกและนาริน

010763

(Pinski & Narin cited in Smith 1981 : 85) ยังได้เสนอเทคนิคในการวิเคราะห์การอ้างอิงอีกวิธีหนึ่ง โดยการวิเคราะห์ความยาวของบทความ ความน่าเชื่อถือของวารสารที่ได้รับการอ้างอิง และวิเคราะห์ความแตกต่างของรายการอ้างอิงที่ปรากฏในแต่ละส่วน หรือแต่ละบทของวรรณกรรมที่นำมาศึกษา

ต่อมาได้มีการคิดค้นเทคนิคใหม่ ๆ เพื่อที่จะศึกษาความสัมพันธ์ของเอกสารที่ได้รับการอ้างอิงคือ Bibliographic Coupling และ Cocitation Analysis เทคนิค Bibliographic Coupling (Kessler 1963 : 10) มีข้อสรุปเบื้องต้นว่า ถ้างานเขียน 2 เรื่องอ้างอิงเอกสารเรื่องเดียวกันแสดงว่า งานเขียนสองเรื่องนี้มีเนื้อหาเกี่ยวข้องกัน แต่จะเกี่ยวข้องกันมากน้อยเพียงใดขึ้นอยู่กับจำนวนการอ้างอิงเอกสารร่วมกัน การวิเคราะห์โดยใช้เทคนิคนี้มุ่งหมายเพื่อสกัดกลุ่มงานเขียนตามลักษณะเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกัน หรืออีกนัยหนึ่งเป็นวิธีการที่ใช้ในการกำหนดขอบเขตเนื้อหาของวรรณกรรมในแขนงวิชาใดวิชาหนึ่ง ส่วน Cocitation Analysis (Small 1973 : 265) เป็นเทคนิคซึ่งมีข้อสรุปเบื้องต้นว่าถ้าเอกสารสองเรื่องได้รับการอ้างอิงร่วมกันในงานเขียนเรื่องใดเรื่องหนึ่ง แสดงว่าเอกสารทั้งสองเรื่องที่ได้รับการอ้างอิงดังกล่าวมีเนื้อหาเกี่ยวข้องกัน ซึ่งจะเกี่ยวข้องกันมากน้อยเพียงใดขึ้นอยู่กับจำนวนงานเขียนที่อ้างอิงเอกสารทั้งสองเรื่องร่วมกัน

การนับจำนวนการอ้างอิง และ Bibliographic Coupling เป็นเทคนิคที่นิยมใช้กันในการวิเคราะห์การอ้างอิงในช่วงทศวรรษ 1960 ในขณะที่ Cocitation Analysis เป็นเทคนิคที่นิยมใช้กันในทศวรรษ 1970

การวิเคราะห์การอ้างอิงในช่วงแรกมักจะศึกษาเฉพาะรายชื่อของเอกสารที่ได้รับการอ้างอิงในบทความวารสารที่ต้องการศึกษาเพียงไม่กี่รายการ การบันทึกข้อมูลการอ้างอิงและการวิเคราะห์ต้องทำด้วยมือไม่มีเครื่องจักรกลช่วย และกระบวนการในการวิเคราะห์การอ้างอิงยุ่งยาก เสียเวลาซึ่งทำให้งานวิจัยทางด้านนี้อยู่ในขอบเขตจำกัด เมื่อมีการนำคอมพิวเตอร์มาใช้ทำให้การวิเคราะห์การอ้างอิงทำได้สะดวกเร็วขึ้น และสามารถวิเคราะห์เอกสารได้พร้อมกันเป็นจำนวนมาก ได้มีการนำคอมพิวเตอร์มาใช้จัดทำตรรกษณ์การอ้างอิง ซึ่งบันทึกข้อมูลการอ้างอิงจากเอกสารต่าง ๆ รวมไว้ด้วยกัน รวมทั้งใช้คอมพิวเตอร์วิเคราะห์ข้อมูลการอ้างอิงสถาบันสารนิเทศทางวิทยาศาสตร์ (The Institute for Scientific Information หรือ

ISI) ในประเทศสหรัฐอเมริกา เป็นหน่วยงานสำคัญที่ผลิตข้อมูลการอ้างอิงครอบคลุมทุกสาขาวิชาในรูปของดัชนีการอ้างอิง ได้แก่ Science Citation Index (SCI) Social Science Citation Index (SSCI) และ Arts & Humanities Citation Index (A & HCI) ซึ่งเป็นดัชนีการอ้างอิงของวารสารในสาขาวิชาต่าง ๆ นอกจากนี้ยังผลิต Journal Citation Report (JCR) ซึ่งให้รายชื่อวารสารหลักที่ได้รับการอ้างอิงมากที่สุดเรียงตามลำดับของค่าเฉลี่ยที่ได้รับการอ้างอิงด้วย

การศึกษาและงานวิจัยในคณะ เกษษศาสตร์

การศึกษาเกษตรศาสตร์ตามแผนฉบับฉบับได้เริ่มขึ้นเมื่อปี พ.ศ. 2457 โดยมีกรมฝึกหัดนักเรียนแพทย์ผสมยาขึ้นในโรงเรียนราชแพทยาลัย (ประโชติ เบล่งวิทยา 2526 : 57) ต่อมาได้มีประกาศกระทรวงธรรมการ ให้รวมโรงเรียนราชแพทยาลัยเข้าในจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เมื่อปี พ.ศ. 2460 การศึกษาเกษตรศาสตร์จึงกลายมาเป็นการศึกษาในระดับมหาวิทยาลัยตั้งแต่นั้น ต่อมาในปี พ.ศ. 2477 ได้มีการออกพระราชบัญญัติ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย พุทธศักราช 2477 ตามพระราชบัญญัตินี้การศึกษา เกษษศาสตร์ อยู่ภายใต้การดำเนินการของแผนกอิสระเรียกว่า แผนกอิสระเกษตรกรรมศาสตร์ มีฐานะเทียบเท่าคณะผู้สำเร็จการศึกษาในช่วงนี้จะได้รับอนุปริญญาเกษตรกรรมศาสตร์

การศึกษาเกษตรศาสตร์ได้รับการพัฒนาขึ้นอย่างรวดเร็วในช่วง พ.ศ. 2483 - 2500 โดยเริ่มตั้งแต่ พ.ศ. 2482 พลตรีหลวงพิบูลสงคราม ซึ่งเป็นอธิการบดีจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ในขณะนั้นได้เห็นความสำคัญของวิชาเกษตรศาสตร์ จึงได้แต่งตั้ง ดร.ตัว ลพานุกรม อธิบดีกรมวิทยาศาสตร์และรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงเศรษฐการ มาดำรงตำแหน่งหัวหน้าแผนกอิสระเกษตรกรรมศาสตร์ ท่านได้ปรับปรุงพัฒนาหลักสูตรเกษตรกรรมศาสตร์จนถึงระดับปริญญาตรี

ปี พ.ศ. 2485 แผนกอิสระเกษตรกรรมศาสตร์ได้โอนจากจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยไปสังกัดมหาวิทยาลัยแพทยศาสตร์ ซึ่งมีฐานะเป็นกรมหนึ่งของกระทรวงสาธารณสุข และในปี พ.ศ. 2486 แผนกอิสระ ฯ ก็ได้รับการยกฐานะให้เป็นคณะ เกษษศาสตร์ โดยมีคณบดีเป็นผู้รับผิดชอบ ในกิจการของคณะและแบ่งการศึกษาออกเป็น 10 แผนกวิชา คือ เกษษกรรม เกษษเคมี เกษษวินิจฉัย* พฤษศาสตร์ บัณฑิตวิทยา สรีรวิทยา เกษษวิทยา ชีวเคมี อาหารเคมี และเกษตรอุตสาหกรรม เมื่อโอนไปสังกัดมหาวิทยาลัยแพทยศาสตร์ ผู้ที่ศึกษาในหลักสูตรเกษตรศาสตร์บัณฑิตต้องสังกัด

* บลฉบับภาควิชา เกษษวินิจฉัยได้เปลี่ยนชื่อเป็น เกษษเวช

2 มหาวิทยาลัย คือ ขณะเรียนเตรียมเภสัชกรรมศาสตร์ 2 ปี สังกัดคณะวิทยาศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และเมื่อสำเร็จหลักสูตรเตรียมเภสัชกรรมศาสตร์แล้วก็เข้าสังกัดคณะเภสัชศาสตร์ มหาวิทยาลัยแพทยศาสตร์ใช้เวลาศึกษา 3 ปี ผู้สำเร็จการศึกษาจะได้รับปริญญาเภสัชศาสตร์บัณฑิต ผู้สำเร็จการศึกษารุ่นแรกมี 20 คน ในปี พ.ศ. 2494 มหาวิทยาลัยแพทยศาสตร์ได้เปิดสอนหลักสูตรปริญญาโทสาขาเภสัชศาสตร์ และมีผู้สำเร็จปริญญาเภสัชศาสตร์มหาบัณฑิตรุ่นแรก 2 คน ในปี พ.ศ. 2496

ต่อมาในปี พ.ศ. 2515 คณะเภสัชศาสตร์ ก็โอนกลับมาสังกัดจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยตามเดิม และการศึกษาในระดับปริญญาโทได้อยู่ในความรับผิดชอบของบัณฑิตวิทยาลัยมาตั้งแต่นั้นจนถึงปัจจุบัน เมื่อโอนมาอยู่ในความรับผิดชอบของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มีผู้สำเร็จปริญญาเภสัชศาสตร์มหาบัณฑิตรุ่นแรกในปี พ.ศ. 2516 จำนวน 2 คน จนถึง พ.ศ. 2526 มีผู้สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาโทรวมทั้งสิ้น จำนวน 148 คน แยกตามสาขาวิชาที่สำเร็จการศึกษาได้ดังนี้

1. สาขาวิชาเภสัชวิทยา	18	คน
2. สาขาวิชาเภสัชกรรม	25	คน
3. สาขาวิชาเภสัชเคมี	14	คน
4. สาขาเภสัชอุตสาหกรรม	10	คน
5. สาขาวิชาเภสัชเวท	12	คน
6. สาขาวิชาเภสัชพฤกษศาสตร์	7	คน
7. สาขาวิชาสรีรวิทยา	22	คน
8. สาขาวิชาจุลชีววิทยา	34	คน
9. สาขาวิชาอาหารเคมี	6	คน

คณะเภสัชศาสตร์ในปัจจุบัน เปิดสอนในระดับปริญญาตรี 10 สาขาวิชา มีอาจารย์ประจำ 118 คน โดยจำแนกออกตามภาควิชาได้ดังนี้คือ (Chulalongkorn University : 14-16)

1. ภาควิชาเภสัชวิทยา	มีอาจารย์ประจำ	13	คน
2. ภาควิชาเภสัชกรรม	มีอาจารย์ประจำ	19	คน
3. ภาควิชาเภสัชเคมี	มีอาจารย์ประจำ	15	คน

4.	ภาควิชา เกษษัตริศาสตร์	มีอาจารย์ประจำ	8 คน
5.	ภาควิชา เกษษัตริศาสตร์	มีอาจารย์ประจำ	9 คน
6.	ภาควิชา เกษษัตริศาสตร์	มีอาจารย์ประจำ	13 คน
7.	ภาควิชา สรีรวิทยา	มีอาจารย์ประจำ	9 คน
8.	ภาควิชา จุลชีววิทยา	มีอาจารย์ประจำ	14 คน
9.	ภาควิชา อาหารเคมี	มีอาจารย์ประจำ	7 คน
10.	ภาควิชา ชีวเคมี	มีอาจารย์ประจำ	11 คน

สำหรับการศึกษาในระดับปริญญาโททางด้าน เกษษัตริศาสตร์ คณะ เกษษัตริศาสตร์ เปิดสอน 9 สาขาวิชา นิสิตในแต่ละสาขาวิชาต้องศึกษารายวิชาต่าง ๆ รวมกันไม่น้อยกว่า 48 หน่วยกิต สำหรับรายละเอียดของแต่ละสาขาวิชา มีดังนี้

1. สาขาวิชา จุลชีววิทยา ผู้ที่จะเข้าศึกษาในสาขาวิชานี้จะต้องสำเร็จการศึกษาปริญญา เกษษัตริศาสตร์บัณฑิต วิชาที่ต้องศึกษาแบ่งเป็นวิชาบังคับ 8 หน่วยกิต วิชาเลือกบังคับ 9 หน่วยกิต วิชาเลือกเสรี 7 หน่วยกิต และการเรียงเรียงวิทยานิพนธ์ 24 หน่วยกิต (จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2526 ก)

2. สาขาวิชา สรีรวิทยา ผู้ที่จะเข้าศึกษาต้องเป็นผู้สำเร็จปริญญาวิทยาศาสตรบัณฑิต (สาขาวิชาวิทยาศาสตรการแพทย์ ชีววิทยา ฟิสิกส์ เคมี ชีวเคมี) เกษษัตริศาสตร์บัณฑิต แพทย์ศาสตร์ บัณฑิต ทันตแพทย์ศาสตร์บัณฑิต และสัตวแพทย์ศาสตร์บัณฑิต วิชาที่จะต้องศึกษาแบ่งเป็นวิชาบังคับ 18 - 20 หน่วยกิต วิชาเลือก 10 - 12 หน่วยกิต และเรียงเรียงวิทยานิพนธ์ 18 หน่วยกิต (จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2524 ก)

3. สาขาวิชา เกษษัตริศาสตร์ ผู้ที่จะเข้าศึกษาต้องเป็นผู้สำเร็จปริญญา เกษษัตริศาสตร์ บัณฑิต หรือ วิทยาศาสตรบัณฑิตสาขาเคมี พฤษศาสตร์ วิชาที่ต้องศึกษาแบ่งเป็นวิชาบังคับในสาขา 18 หน่วยกิต วิชาเลือก 6 หน่วยกิต และวิทยานิพนธ์ 24 หน่วยกิต (Chulalongkorn University 1984 : 439 - 442)

4. สาขาวิชา เกษษัตริศาสตร์ ผู้ที่จะเข้าศึกษาต้องเป็นผู้สำเร็จปริญญา เกษษัตริศาสตร์ บัณฑิต หรือ วิทยาศาสตรบัณฑิตสาขาเคมี พฤษศาสตร์ วิชาที่ต้องศึกษาแบ่งเป็นวิชาบังคับในสาขาวิชา 18 หน่วยกิต วิชาบังคับนอกสาขาวิชา 6 หน่วยกิต และ วิทยานิพนธ์ 24 หน่วยกิต

(Chulalongkorn University 1984 : 448 - 452)

5. สาขาวิชาเภสัชเคมี ผู้ที่จะเข้าศึกษาต้องเป็นผู้สำเร็จปริญญาเภสัชศาสตร์บัณฑิต หรือ วิทยาศาสตร์บัณฑิตสาขาเคมี วิชาที่ต้องศึกษาแบ่งเป็นวิชาบังคับร่วม 8 - 10 หน่วยกิต วิชาเลือกบังคับ 8 - 10 หน่วยกิต วิชาเลือกเสรี 6 หน่วยกิต และวิทยานิพนธ์ 24 หน่วยกิต (จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2524 ข)

6. สาขาวิชาเภสัชวิทยา ผู้ที่จะเข้าศึกษาต้องเป็นผู้สำเร็จปริญญาเภสัชศาสตร์บัณฑิต วิชาที่ต้องศึกษาแบ่งเป็นวิชาบังคับร่วม 10 หน่วยกิต วิชาเฉพาะทาง 7 - 8 หน่วยกิต วิชาเลือก 6 - 7 หน่วยกิต และวิทยานิพนธ์ 24 หน่วยกิต

7. สาขาวิชาเภสัชอุตสาหกรรม ผู้ที่จะเข้าศึกษาต้องสำเร็จปริญญาเภสัชศาสตร์บัณฑิต วิชาที่ต้องศึกษาแบ่งเป็นวิชาบังคับอย่างน้อย 16 หน่วยกิต วิชาเลือก 8 หน่วยกิต และวิทยานิพนธ์ 24 หน่วยกิต (จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2524 ค)

8. สาขาวิชาอาหารเคมี ผู้ที่จะศึกษาต้องสำเร็จปริญญาเภสัชศาสตร์บัณฑิต วิชาที่ศึกษาแบ่งเป็นวิชาบังคับ 16 หน่วยกิต วิชาเลือก 8 หน่วยกิต และวิทยานิพนธ์ 24 หน่วยกิต (Chulalongkorn University 1984 : 251 - 254)

9. สาขาวิชาเภสัชกรรม ผู้ที่จะเข้าศึกษาต้องสำเร็จปริญญาเภสัชศาสตร์บัณฑิต หลักสูตรของสาขานี้แบ่งเป็น 3 แขนงวิชาย่อย (จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2526 ข)

แขนงวิชาการบริหารเภสัชกิจ (Pharmacy Administration) กำหนดให้ศึกษา วิชาบังคับร่วม 8 หน่วยกิต วิชาบังคับเลือก 10-12 หน่วยกิต วิชาเลือกเสรี 10-12 หน่วยกิต และวิทยานิพนธ์ 18 หน่วยกิต

แขนงวิชาเภสัชกรรมโรงพยาบาลและเภสัชกรรมคลินิก กำหนดให้ศึกษาวิชาบังคับร่วม 8 หน่วยกิต วิชาบังคับเลือก 10 หน่วยกิต วิชาเลือกเสรี 6 หน่วยกิต และวิทยานิพนธ์ 24 หน่วยกิต

แขนงวิชาเภสัชกรรม (Pharmaceutics) กำหนดให้ศึกษาวิชาบังคับร่วม 8 หน่วยกิต วิชาบังคับเลือก 10 หน่วยกิต วิชาเลือกเสรี 6 หน่วยกิต และวิทยานิพนธ์ 24 หน่วยกิต

สำหรับการรับนิสิตเข้าศึกษาระดับปริญญาโทรวมทุกสาขาวิชา ไม่เกินปีละ 30 คน
(จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2521 - 2526)

คณะ เกสซ์ค่าสตร์ นอกจากจะมีนโยบายผลิตบัณฑิต มหาบัณฑิตให้เป็นผู้ที่พร้อมด้วยคุณธรรม
สติปัญญา ความคิด ความรู้ ความสามารถ และความรับผิดชอบเห็นการณ์ไกลในการประกอบวิชาชีพ
เกสซ์กรรมแล้ว ยังมุ่งที่จะให้บริการทางวิชาการแก่สังคมและดำเนินการวิจัย โดยมีนโยบาย
ดังนี้คือ (Chulalongkorn University 1981 : 232)

1. ให้ความช่วยเหลือและร่วมมือกับรัฐบาลในการปรับปรุงแผนพัฒนาของชาติทาง
ด้านการให้บริการสาธารณสุข และการบริการทางเกสซ์กรรม
2. ส่งเสริมสนับสนุนและให้ความช่วยเหลือ อาจารย์ และนิสิตปริญญาโทในการ
ดำเนินการวิจัย
3. ส่งเสริมให้มีการทำวิจัย เพื่อแก้ปัญหา เศรษฐกิจและสังคม ของประเทศใน
ด้านที่เกี่ยวข้องยา เครื่องสำอาง อาหาร และวัตถุมีพิษต่าง ๆ
4. ร่วมมือในการทำวิจัยร่วมกับองค์กรต่าง ๆ ในสาขาวิชา เกสซ์ค่าสตร์

และเพื่อให้สอดคล้องกับนโยบายของคณะ ฯ ดังกล่าวข้างต้น การดำเนินงาน
วิจัยของ คณะ เกสซ์ค่าสตร์ จึงกำหนดวัตถุประสงค์ไว้ดังนี้คือ (จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย,
2527 : 28)

1. สร้างสมรรถนะทางวิจัย ให้กับอาจารย์และนิสิตให้มีความพร้อม รั้งงานวิจัย
และให้มีความสามารถทางปัญญา
2. แก้ปัญหาการไยยา และบริโภคนิสัยของสังคมไทย เพื่อเสริมสร้างเศรษฐกิจ
ของประเทศ
3. เป็นแหล่งบริการข้อมูล ข่าวสาร ทางการบำบัด บริการสาธารณสุขและวิธี
วิเคราะห์เกสซ์ภัณฑ์ อาหาร และเครื่องสำอาง ตลอดจนสารพิษ

โครงการวิจัยแม่บทของคณะ เกสซ์ค่าสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ซึ่งกำหนดไว้ในแผน
พัฒนาเศรษฐกิจและสังคมฉบับที่ 5 ได้แก่ (จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2527 : 98)

1. โครงการวิจัยสมุนไพร

2. โครงการวิจัยทางคุณภาพและประสิทธิภาพของยา อาหารและเครื่องสำอาง
3. โครงการวิจัยทางเภสัชศาสตร์
4. โครงการพัฒนาเทคนิคการตรึงเอนไซม์ เพื่อใช้ทางการแพทย์และอุตสาหกรรม

สำหรับโครงการวิจัยแม่บทนี้ ทางคณะได้ดำเนินการงานเสร็จสมบูรณ์ไปแล้วส่วนหนึ่ง และยังมีโครงการส่วนหนึ่งที่อยู่ในระหว่างการดำเนินการวิจัย งานวิจัยที่เสร็จสมบูรณ์แล้ว ได้แก่ การประสานงานเภสัชสนเทศ กับองค์การอนามัยโลก และการประสานงานวิจัยเกี่ยวกับพืชสมุนไพรกับมหาวิทยาลัยชิบะ ประเทศญี่ปุ่น วิเคราะห์และประเมินผลการวิจัยการใช้อย่างมาแล้วประมาณ 30 ชนิด วิจัยบริการสาธารณสุขโดยดำเนินการในโรงพยาบาลประจำอำเภอในภาคใต้ 2 แห่ง โรงพยาบาลประจำจังหวัด 38 แห่ง (ภาคกลาง 24 จังหวัด และภาคใต้ 14 จังหวัด) และกำลังดำเนินการต่อเนื่อง ตามโครงการวิจัยระยะ 5 ปี ตั้งแต่ พ.ศ. 2526 ถึง พ.ศ. 2530 ในการวิจัยรวบรวมข้อมูลและวิธีวิเคราะห์ยาแก้ไขหวัด (จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2527: 99)

การดำเนินงานวิจัยของอาจารย์คณะเภสัชศาสตร์ มีทั้งที่มีอาจารย์คนเดียวเป็นผู้วิจัยตลอดทั้งเรื่องซึ่งมักเป็นงานวิจัยจากเอกสาร งานวิจัยที่อาจารย์ทำร่วมกับนิสิตปริญญาโทที่อยู่ในความดูแลของตน การทำวิจัยร่วมกันของคณาจารย์ในภาควิชาเดียวกัน หรือระหว่างภาควิชาต่างๆ และการทำวิจัยร่วมกันระหว่างคณะและมหาวิทยาลัย (ประโชติ เปล่งวิทยา, สัมภาษณ์) นอกจากนี้ยังมีกลุ่มศึกษาปัญหาซึ่งประกอบด้วยอาจารย์จากภาควิชาต่างๆ ของคณะเภสัชศาสตร์ และอาจารย์จากคณะเภสัชศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล ซึ่งดำเนินงานวิจัยในด้านต่างๆ ของยา เช่น การศึกษาการใช้อย่างของชุมชน สมุนไพร เป็นต้น

สำหรับรายงานผลการวิจัยของอาจารย์ในคณะเภสัชศาสตร์ทั้งที่ทำคนเดียว และทำร่วมกับอาจารย์คนอื่น หรือกับคณะและสถาบันอื่น โดยได้รับทุนอุดหนุนการวิจัยจากแหล่งต่าง ๆ และตีพิมพ์เผยแพร่ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2515 - 2526 มีจำนวน 50 เรื่อง ซึ่งสามารถจำแนกออกตามสาขาวิชาได้ดังนี้

1. รายงานการวิจัยในสาขาวิชา	เภสัชพฤกษศาสตร์	12 เรื่อง
2. รายงานการวิจัยในสาขาวิชา	สรีรวิทยา	7 เรื่อง
3. รายงานการวิจัยในสาขาวิชา	เภสัชเคมี	5 เรื่อง

4.	รายงานการวิจัยในสาขาวิชา จุลชีววิทยา	2	เรื่อง
5.	รายงานการวิจัยในสาขาวิชา เกษษวิทยา	7	เรื่อง
6.	รายงานการวิจัยในสาขาวิชาอาหารเคมี	3	เรื่อง
7.	รายงานการวิจัยในสาขา เกษษเวท	9	เรื่อง
8.	รายงานการวิจัยในสาขา เกษษอุตสาหกรรม	1	เรื่อง
9.	รายงานการวิจัยในสาขา เกษษกรรม	3	เรื่อง
10.	รายงานการวิจัยในสาขา ชีวเคมี	1	เรื่อง

สำหรับเงินทุนสนับสนุนในการทำวิจัย (ลุ่มนา วรรณฤติ, ลัมภาษณ์)

ส่วนใหญ่ได้มาจากเงินทุนงบประมาณแผ่นดิน นอกจากนั้นได้จากเงินทุนรัชดาภิเษกสมโภช เงินทุนสมเด็จพระมหิตลาธิเบศร์ เงินทุนวิจัยจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ซึ่งใช้ในรูปของโครงการต่าง ๆ ได้แก่ โครงการพัฒนาเทคนิคการใช้ลุ่มนาโพธิ์ โครงการพัฒนาบริการอนามัยชุมชน เป็นต้น หรือเป็นเงินทุนอุดหนุนเพื่อเพิ่มทุนประสิทธิภาพทางวิชาการ และแหล่งเงินทุนภายนอกมหาวิทยาลัย ได้แก่สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ และทุนจากต่างประเทศ เช่น ทุนรัฐบาลฝรั่งเศส เป็นต้น

ห้องสมุดคณะ เกษษศาสตร์

ห้องสมุดคณะ เกษษศาสตร์ เป็นหน่วยงานหนึ่งที่สนับสนุนการดำเนินงานวิจัยของนิสิตปริญญาโทและอาจารย์ของคณะ เกษษศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ห้องสมุดคณะ เกษษศาสตร์ จัดตั้งขึ้นพร้อมกับคณะฯ จึงนับได้ว่ามีความเก่าแก่กว่าห้องสมุดคณะ เกษษศาสตร์แห่งอื่น ปัจจุบันห้องสมุดเป็นหน่วยงานที่ขึ้นตรงกับสำนักงานคณบดี คณะ เกษษศาสตร์ ห้องสมุดเปิดบริการในวันจันทร์-ศุกร์ ระหว่างเวลา 7.30-17.30 น. และ วันเสาร์ เวลา 9.00-16.00 น. ระหว่างปิดภาคการศึกษา เปิดให้บริการเฉพาะวันจันทร์-ศุกร์ เวลา 8.00-16.00 น.

การดำเนินงานของห้องสมุด

การดำเนินงานของห้องสมุด อยู่ภายใต้นโยบายของคณะกรรมการห้องสมุด ซึ่งคณบดี คณะ เกษษศาสตร์ ประกาศแต่งตั้ง ประกอบด้วยอาจารย์ 6 คน และบรรณารักษ์ ทำหน้าที่กรรมการและเลขานุการ ห้องสมุดมีบุคลากร 4 คน คือ บรรณารักษ์ 1 คน เจ้าหน้าที่ห้องสมุด 2 คน และเจ้าหน้าที่พิมพ์ดีด 1 คน งานห้องสมุดแบ่งออกได้ดังนี้ คือ งานจัดหาหนังสือและสิ่งพิมพ์ งานจัดหมู่ และทำบัตรรายการ งานบริการจ่ายรับ งานบริการตอบคำถาม และงานบริการถ่ายเอกสาร

งานจัดหาหนังสือและสิ่งพิมพ์ ห้องสมุดมีคณะกรรมการห้องสมุดซึ่งประกอบด้วยอาจารย์ 6 คน และบรรณารักษ์ทำหน้าที่พิจารณาคัดเลือกหนังสือ และวารสารเข้าห้องสมุดโดยพิจารณาจากรายชื่อหนังสือและวารสารที่นิสิตและอาจารย์สาขาวิชาต่าง ๆ เสนอมา ทั้งนี้จะต้องเป็นหนังสือและวารสารในสาขาเภสัชศาสตร์ แพทย์ศาสตร์ วิทยาศาสตร์ หรือสาขาวิชาอื่นที่เกี่ยวข้องกับเภสัชศาสตร์ เนื่องจากงบประมาณอุดหนุนการศึกษาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2527 เป็นต้นมามิได้เพิ่มขึ้น ประกอบกับรัฐบาลประกาศปรับค่าเงินบาทเมื่อ พ.ศ. 2527 ส่งผลให้ค่าสมาชิกวารสารที่เป็นเงินบาทมีจำนวนสูงขึ้น การบริหารห้องสมุดในปัจจุบันจึงไม่มีนโยบายบอกรับวารสารชื่อใหม่ ๆ เพิ่มขึ้น และในปีงบประมาณ 2529 จะหยุดบอกรับวารสาร 2 ชื่อ สำหรับการตัดซื้อวารสารและหนังสืออยู่ในความรับผิดชอบของบรรณารักษ์

เมื่อได้รับหนังสือเข้าห้องสมุด บรรณารักษ์จะเป็นผู้จัดหมู่และทำบัตรรายการ ระบบการจัดหมู่หนังสือที่ใช้ในห้องสมุด คือ ระบบการจัดหมู่หอสมุดรัฐสภาอเมริกัน ส่วนวารสารเมื่อได้รับแล้ว เจ้าหน้าที่ห้องสมุดจะลงทะเบียนวารสารและจัดเรียงขึ้นชั้น

งานบริการฉายรับ สิ่งพิมพ์ที่ให้บริการยืม ได้แก่ หนังสือ วารสาร เล่มปก วารสารฉบับล่วงเวลา วารสารเย็บเล่ม และวิทยานิพนธ์ นิสิต ข้าราชการ และอาจารย์ คณะเภสัชศาสตร์ เท่านั้นที่มีสิทธิ์ยืมสิ่งพิมพ์ต่างๆของห้องสมุด บุคคลภายนอกที่ต้องการยืมให้ใช้บริการยืมระหว่างห้องสมุด

สำหรับสิ่งพิมพ์ที่ไม่มีในห้องสมุดแต่มีผู้ใช้ต้องการ ห้องสมุดจะขอยืมจากห้องสมุดอื่นทั้งภายในและภายนอกมหาวิทยาลัย โดยจัดรถของคณะฯออกไปยืมให้ทุกวันพฤหัสบดี

งานบริการตอบคำถาม ได้แก่ บริการตอบคำถามทั่วไปเกี่ยวกับห้องสมุดและสิ่งพิมพ์ในห้องสมุด บริการช่วยการค้นคว้า ค้นหาบทความจากวารสารต่างๆ และบริการตอบคำถามทางโทรศัพท์

งานบริการถ่ายเอกสาร ห้องสมุดให้บริการถ่ายเอกสารโดยคิดค่าบริการแผ่นละ 75 สตางค์ โดยให้บริการตามเวลาเปิดปิดของห้องสมุด นอกจากนี้ยังให้บริการถ่ายสำเนาวารสารจากห้องสมุดอีกด้วย

การดำเนินงานวารสาร

การดำเนินงานวารสารของห้องสมุดอยู่ในความรับผิดชอบของบรรณารักษ์ และมีเจ้าหน้าที่ห้องสมุด 1 คน เป็นผู้ช่วย ห้องสมุดได้รับงบประมาณในการดำเนินงานวารสารในปีงบประมาณ 2528 จำนวน 400,000 บาท (พรทิพย์ เมระวัฒน์, สัมภาษณ์)

ห้องสมุดคณะเภสัชศาสตร์มีวารสารให้บริการ แยกเป็นวารสารภาษาไทย 22 ชื่อ วารสารภาษาอังกฤษ 72 ชื่อ การจัดทำวารสารทำโดยการตัดซื้อและการแลกเปลี่ยน สำหรับการตัดซื้อวารสารภาษาอังกฤษ ห้องสมุดบอกรับผ่านตัวแทนในต่างประเทศคือบริษัท Faxcom ส่วนวารสารภาษาไทย ห้องสมุดบอกรับโดยตรงกับสำนักพิมพ์ และมีบางชื่อได้มาโดยการแลกเปลี่ยน (ใช้วารสารไทยเภสัชสาร ซึ่งเป็นวารสารที่คณะเภสัชศาสตร์จัดพิมพ์เป็นสิ่งพิมพ์ในการแลกเปลี่ยน)

การคัดเลือกวารสารทำใน 3 ลักษณะ ดังนี้คือ

1. วารสารฉบับใหม่ล่าสุด สดขึ้นขึ้นเรียงตามลำดับอักษร แยกเป็นชั้นวารสารภาษาไทย และชั้นวารสารภาษาอังกฤษ
2. วารสารฉบับล่วง เวลาของปีฉบับ สดเรียงตามชื่อวารสารเก็บไว้ในตู้
3. วารสารฉบับย้อนหลังที่มีอายุมากกว่า 1 ปี จะดำเนินการเย็บเล่มเฉพาะวารสารที่มีเนื้อหาทางด้านเภสัชศาสตร์ และสาขาวิชาที่เกี่ยวข้องเท่านั้น และจัดเรียงตามลำดับอักษรของชื่อวารสารบนชั้นวารสารเย็บเล่ม ส่วนวารสารที่ไม่เย็บเล่มจะนำมามัดแยกตามชื่อวารสาร โดยเรียงตามลำดับของ เลขที่ประจำฉบับ และเขียนชื่อวารสารติดไว้พร้อมทั้งจัดเก็บบนชั้นวารสารเย็บเล่มเช่นเดียวกัน สำหรับวารสารเย็บเล่มชื่อที่เลิกบอกรับแล้วและเป็นวารสารปีเก่ามากๆนำไปเก็บไว้ในห้องทำงานบรรณารักษ์

ห้องสมุดจัดให้มีบริการวารสารด้านต่างๆ ดังนี้คือ

1. บริการยืม ห้องสมุดให้ยืมเฉพาะวารสารฉบับล่วง เวลาและฉบับย้อนหลังทั้งที่เป็นเล่มปกและเย็บเล่ม แก่นิสิตข้าราชการและอาจารย์ของคณะฯ วารสารเล่มปก อาจารย์ยืมได้ครั้งละไม่จำกัดจำนวนเป็นเวลา 3 วัน นิสิตระดับปริญญาตรีและระดับปริญญาโทยืมได้ครั้งละ 3 เล่มเป็นเวลา 3 วัน วารสารฉบับล่าสุดไม่อนุญาตให้ยืมออกจากห้องสมุด

นอกจากนั้นห้องสมุดยังมีบริการยืมระหว่างห้องสมุดสำหรับวารสารชื่อที่ไม่มีในห้องสมุดโดยมีรถของคณะออกไปยืมทุกวันพฤหัสบดี รวมทั้งบริการขอสำเนาวารสารจากต่างประเทศโดยติดต่อผ่านห้องสมุดคณะแพทยศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

2. บริการจัดทำ ทรราชวารสาร ยังอยู่ในระยะเริ่มต้นโดยจัดทำทรราชวารสารภาษาไทย เฉพาะที่มีเนื้อหาทางด้านเภสัชศาสตร์และสาขาวิชาที่เกี่ยวข้องเท่านั้น

3. บริการช่วยการค้นคว้า หาบหาคความจากรวารสารต่างๆ

4. บริการถ่ายสำเนาบทความวารสาร โดยคิดค่าถ่ายเอกสารแผ่นละ 75 สตางค์
ห้องสมุดมีบริการถ่ายสำเนาบทความวารสารให้แก่หน่วยงานอื่นๆที่ขอมาด้วย

ในปีงบประมาณ 2529 ห้องสมุดมีโครงการบอกรับวารสารในรูปแบบไมโครฟิล์มมาให้บริการ
โดยในระยะแรกจะบอกรับเพียง 1 ชื่อ คือ IOWA Drug Information (พรทิพย์ เมระวัฒน์,
สัมภาษณ์)

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย